

Rok 1620: Reformace katolická 21.

Dnes se katolictví naklonění historici pokoušejí přepisovat pobělehorskou historii, kterou vykreslují jako rozkvétající barokní období, ve kterém se většina nekatolíků radostně vrátila do lůna Církve.

Další čtení na pokračování knihy Tomáše V. Bílka Reformace katolická aneb obnovení náboženství katolického v Království českém po bitvě bělohorské, která vyšla v roce 1892. Poskytne nám bohaté autentické informace z tohoto období a dobový katolický pohled na události po bitvě na Bílé hoře.

Rok 1620: Reformace katolická 21.

Přece však *navracelo se mnoho vystěhovalců stavu panského a rytířského beze všeho vědomí a povolení císařova do země i do Prahy, zvláště r. 1631., 1634. a 1639.* za doby nepřátelských vpádů saských a švédských jakož i později za let 1640., 1643. a 1648., když lid švédský části země České v moci své měl. Někteří pak vystěhovalci, kteří s císařským povolením do země přišli a v ní jenom do jistého času pozdržeti se měli, nedostavše ničeho ze spravedlností svých, za komorou českou nebo jinde jim zadržalých, zdržovali se přes čas jim vyměřený v zemi u příbuzných a známých svých zde onde se ukrývajíce. Ale i jiné mnohé osoby nekatolické, majíce se dle vyměření cíś. patentů v určitém čase buďto v katolické víře srovnati nebo ze země jinam se odebrati, z toho ani jedno ani druhé neučinili, nýbrž ve víře své trvajíce, v zemi jak po krajích tak i skoro nejvíce v Praze zůstali a tu dílem tajně leckdes se ukrývajíce dílem zjevně skoro trucujíce zůstávali, schůzky sobě zaráželi a katolickým obyvatelům veliké pohoršení dávali, rozpakujíce je zase roztrušováním smyšlených novin i škodlivým a nebezpečným rozmlouváním. A poněvadž všickni dotčení obyvatelé nekatoličtí se vymlouvali, že za příčinou vyhledávání i právního dobývání všelijakých pohledaností a spravedlností svých v zemi se zdržují, byli od mnohých jiných obyvatelů katolických z vyšších i nižších stavův a řádů přechovávání i všelijak ukrývání. (Arch. místodrž. R. 109/1. & 109/10.)

Pronásledování vystěhovalců, bez povolení do země přicházejících, a pokutování jich přechovávačů.

Aby vytčená svévolnost a urputnost nekatolických šlechticů se zlomila, vydávána byla proti nim neustále rozdílná nařízení, z nichž jenom nejdůležitější uvedeme. Cíś. resolucí ze dne 18. října r. 1628., opětovanou 20. května a 12. října r. 1629. poručeno bylo král. místodržícím, aby emigranti stavu vyššího, kteří bez povolení do království Českého docházejí, a tu dle libosti se zdržují, skrze hejtmany krajské byli jímáni a na hrad pražský před komisaře reformační dostavováni. Dle toho nařídili král. místodržící 11. května r. 1629. hejtmánům kraje Žateckého,

aby zjímali a do Prahy dodali emigranty *Zdislava a Jana Jiřího ze Štampachu*, kteří bez povolení a beze všeho ostýchání do země přijížděli, s tovaryšstvem a čeládkou svou na koních a vozích se projížděli a myslivost provozovali i také obchod svůj vedli. Taktéž nařízeno bylo od král. místodržících 19. listopadu Wolfovi hraběti z Vřesovic, aby emigranty, kteří z Pirna na grunty Jana Habarta z Vřesovic docházeli, dostatečně ujištěné do Prahy před komisaře reformační odsílal. (Arch. místodr. C. 215, E. 4.) — Dle cíś. reskriptu ze dne 13. prosince r. 1632. poručeno bylo král. místodržícím, aby předložili seznam všech emigrantů, kteří do země se vloudili, a aby z nich vězením opatřili zvláště ty, kteří s nepřitelem do země se navrátili. Dekretem král. místodržících ze dne 19. ledna r. 1635. hejtmánům všech tří měst pražských bylo oznámeno, že vystěhovalcům stavu vyššího, do země se navrátilým, dána jest lhůta do příštích Hromnic k jich obrácení nebo vyhostění; k tomu pak 9. března r. 1635. dodáno, aby dotčení vystěhovalci, když by nepřistoupili ve dvou nedělích k víře katolické, pomocí vojska z Prahy a ze země byli vyhostěni. (Arch. místodr. R. 109/1. & R. 109/12.) Podobná nařízení dána a opětována byla též z kanceláře české 27. března, 14. června, 18. září a 28. listopadu r. 1636., dle nichž vystěhovalci stavu vyššího, bez povolení v Praze se zdržující, vazbou byli opatřeni a ze země vyhostěni. (Arch. m. Pr.: Kn. dekr. 745, str. 70, 78 a 112, & 746, str. 205.) — Naproti tomu nebyl schválen od císaře návrh král. místodržících ze dne 9. prosince r. 1636., dle něhož emigranti, kteří by navrátilše se do země k víře katolické přistoupiti nechťeli, pro vzdorovitost svou třetí díl jmění svého, a jich přechovávající čtvrtý díl pokutou propadnouti měli.

Nejpřísnější pak nařízení vydáno bylo cíś. patentem ze dne 13. února, vyhlášeným 16. dubna r. 1637., dle něhož přikročováno býti mělo vězením proti emigrantům, kteří bez zvláštního povolení do země přicházeli nebo přes čas jim uložený v zemi se zdržovali; ten pak, kdo by je k sobě přijímal a přechovával, pokutován býti měl tak, aby osoba stavu panského 3000 zl., stavu rytířského 2000 zl. a stavu městského 1000 zl. ad pios usus složila tolikrát, kolikrát by se toho dopustila. (Arch. místodr. R. 109/1. & C. 215, E. 4.)

Pro tuto přisnost stěžovali si při kurfirstu saském Janovi Jiřím přemnozí vystěhovalci, zvláště pak ti, jimž díly ze statků jim konfiskovaných přisouzené od král. komory české v čas vykázány a dosavad odvedeny nebyly, naříkali, že s prázdnými rukami odebrati se musili ze země, a jsouce tak do největší bídy a nouze uvrženi a dílem i k žebrotě přinuceni, žádali kurfirsta za přímluvu jeho u císaře, aby ve svém bez toho přežalostném způsobu jakéž takéž opatření a vyživení míti mohli a z té příčiny v Čechách tak dlouho zdržovati se směli, až by spravedlností svých dosáhli.

Tímto nařikáním a bédováním vystěhovalců *kurfirst pohnotil hleděl císaře k tomu, aby upustil od pronásledování a pokutování emigrantů*, čině ho zároveň pozorna na mnohá nebezpečnosti, která by nastala zemím jeho, jestliže by neustál v díle reformačním. Zvláště pak kurfirst žádal listem svým 16. června r. 1637. císaři zaslaným, aby svobodné vykonávání náboženství evangelického v Čechách bylo povoleno, a dokládal, že jenom tím císař si získá lásku poddaných svých a tak odstraní všechno nebezpečství vnitřní i zevní, obzvláště když nelze spoléhati na vojsko německé, v dosavadních válkách neslychané nekázanosti a nezvedenosti uvyklé, jehož většina na zřeteli nemá starobyrou udatnost německou, nebo lásku k vlasti, nýbrž jenom vlastní prospěch svůj a kořist bohatou. Na to císař odpověděl 10. září r. 1637. v ten rozum, že žádosti kurfirsta nelze vyhověti, nýbrž že se jednou na vždy odmítá, obzvláště proto, že dle míru náboženského a jiných snešení říšských jakož i dle smluv dědičných, mezi kurfirstem saským a králem českým 24. října r. 1587. učiněných, žádný ze stavů říšských nemá se ujímati poddaných cizopanských. Ostatně císař dokládá v odpovědi své, kterak, skládaje důvěru svou v Boha, nehrubě leká se zloby nepřátelské; že království České od nepaměti bylo zemí katolickou, nekatolíci odboje milovní že nikdy nezachovávali věrnosti ani Bohu ani zákonnitému panovníkovi svému, nýbrž vždy o to jen stáli, aby převrátili vše na ruby, ba nyní že dokonce překaziti chtějí dobrou vůli a svornost mezi císařem a kurfirstem. (Arch. místodrž. R. 109/1.)

A tak nebylo zrušeno předešlé cís. nařízení, nýbrž vedle cís. reskriptu ze dne 18. srpna 1637. od král. místodržících

4. září znova vyhlášeno a k tomu jenom na opětnou intercessí kurfirsta saského 27. listopadu r. 1637. dodáno, že ti emigranti, kteří s císař. povolením do země se navrátili, jakož i ti, kteří již v zemích kurfirsta saského docela se osadili a hodnověrným vysvědčením to prokázali, pro vyřízení věcí svých na některý nedlouhý čas v zemi zdržovati se mohou; jiní však všickni vystěhovalci do země bez povolení se navrátili, že mají býti vzati do vězení, nekatoličtí pak obyvatelé naposled napomenuti, aby před vyjitím šesti měsíců, emigrantům a nekatolíkům v Čechách se zdržujícím ještě udělených, buď k víře katolické přistoupili neb ze země se vystěhovali. Toto nařízení obnoveno bylo císař. listem 24. března r. 1638. ke král. místodržícím, pak dekretem král. místodržících, daným 22. listopadu r. 1638. hejtmanům pražským a 10. prosince r. 1638. hejtmanům krajským.

Ale přes všechna nařízení vytčená *zůstávaly ještě v zemi mnohé osoby nekatolické stavu vyššího*, jakož i někteří úředníci na statcích vrchností katolických. Tak dle zprávy hejtmanů *kraje Boleslavského*, Jetřicha Špetle z Janovic a Zdenka Adama Mladoty ze Solopisk, ze dne 8. července r. 1636., nacházely se v témž kraji osoby nekatolické tyto: Paní Rozina *Waldšteinová*, roz. z Berbisdorfu, vdova letitá, na Rovni a Sýčině; paní Anna *Kaučová*, vdova po emigrantu Petrovi z Kauče, věkem sešlá, na Domousnicích; paní Kunigunda *Kapounová*, roz. Vančurová, vdova s několika dětmi a dvěma zletilými sestrami svými na dvorečku sedlském ve vsi Sobčici; paní *Khýnová*, roz. ze Sulevic, vdova mladá po Kašparovi z Khýnu, na mlýně svém blízko města Nymburka; paní Marie *Mladotová*, roz. z Konařín, manželka Zikmunda Mladoty ze Solopisk, na dvoře ve vsi Patříně; paní Kateřina *Khýnová*, roz. z Konařín, manželka Maxmiliána z Khýnu, na dvoře ve vsi Kosořicích; Jan *Štampach* ze Štampachu, úředník u pana Morzina na panství Valečovském; Joachym *Menichreiter*, forstmistr statku Bilského; Jan *Mašek*, úředník na Loučeni u hraběte Maxmiliána z Waldšteina; Jan *Auštský* (Ouštský), hejtman na statku Zásadce; Václav *Prachař*, správce statku Březinky p. Gerharta z Wachtendungu; Hynek *Tlukša* z Mečkova, úředník na panství Dubském p. Isolana; Tomáš *Jelínek*, úředník na panství Rožďalovickém. (Arch. místodrž. C. 215, E. 4.)

Také v kraji Prachenském byly na ten čas a ještě r. 1638. mnohé osoby nekatolické stavu vyššího, totiž: Jindřich *Kořenský z Terešova*, jenž měl v Kvasňovicích jednoho sedláka osedlého a 3 chalupníky, v Temelinici dva dvory sedlské pusté a v Strachovicích dvůr poplužní; paní Mařenka *Hrobčická z Hrobčic*, u bratra svého Malovce z Chejnova a Winterberka na Čkyních se držující; Jiří *Šenovec z Ungerswerthu*, též na Čkyních; paní Kateřina *Tuněchodská z Poběžovic* v Dolejších Neřesticích na panství Vorlickém; Václav *Loubský ryt. z Lub* a Jan starší *Deym ze Strítěše* v Kestřanech; paní Mařenka *Bukovanská z Bukovánu* s pannou Evou *Malovcovou*, sestrou svou, v Touškově na panství Karlšteinském; Antonín *Lok (Log) z Netky* na Lipovici; paní Alžběta *Loková (Logová) z Netky*, roz. z Machovic, s matkou Adama Václava Loka z Netky a v Jehnědě, v kraji Bechyňském se zdržující; paní Kateřina *Loková z Netky*, roz. z Kestřan, a paní Markéta Anežka *Loková z Netky*, roz. z Malovic, též v kraji Bechyňském se zdržující; paní Anna *Černínová z Chudenic*, roz. z Budkova, vdova po odpraveném Diviši Černínovi, s dcerou svou Ludmilou v městě Miroticích bydlící; panna Kateřina *Vojislavka z Branišova*, která každoročně 20 kop. mš. dostávati měla ze statku Frimburského, jejímu otci Janu Vojislavovi konfiskovaného. — Z vytčených osob připověděly přistoupiti k víře katolické: Hrobčická, Šenovec, Loubský a Deym. (Dle zprávy hejtmána kraje Prachenského, Adama Hynka z Vrabí a Jana Jindřicha z Dlouhé vsi, na Drahonících 4. června r. 1638. král. místodržícím podané. Arch. místodrž. C. 215, E. 4.)

Pročež vedle cíś. poručení, král. místodržícím, 15. prosince r. 1638. daného a 19. ledna r. 1639. opětovaného, nařízeno bylo patentem 4. února r. 1639. vydaným, aby všecky osoby nekatolické jakéhokoli stavu, řádu nebo povolání, zvláště pak regenti, hejtmané, úředníci, správcové a opatrovníci statkův i jiní služebníci vrchností duchovních i světských (kromě těch, kteří by to dostatečně prokázali, že pod kurfirstem saským a jinými vrchnostmi, v snesení a srovnání Pražském o mír obsaženými, poddaně usedlí a tam k zemi skutečnou přísahou a povinností zavázání jsou) do 24. února r. 1639. buďto k náboženství katolickému přistoupili nebo ven ze země České jinam konečně se

odebrali a nikdy již bez císařského povolení zase do tohoto království jinak nežli v dokonalém způsobu katolickém se nenavracovali, a to pod pokutou pátého dílu všeho a všelijakého statku a jmění svého movitého i nemovitého, které by ještě v království Českém měli nebo mítí mohli. Jestliže by který takový žádného jmění a statku neměl, tehdy k němu přikročeno býti mělo podle císařské resoluce trestáním na těle. Zároveň obnoveny byly předešlé pokuty proti přechovávačům osob nekatolických s tím doložením, že tři díly takových pokut na skutky nábožné mají býti obráceny, čtvrtý však díl že případně udavačům. Hejtmanům pak krajským i pražským poručeno bylo, aby všechny nekatolické osoby, jak by někoho z nich vyzkoumali a postihli, vězením opatřili, a jak je tak i jich přechovávače zejména poznamenané do kanceláře české odvedli. (Arch. místodrž. R. 109/1. & 109/10.)

Tento patent opětován byl dekretem kanceláře české, daným hejtmanům pražským a krajským 19. května r. 1640., a zároveň vyslovena jim nespokojenost, že neřestí nekatolických a emigrantů nepřetrhují a nikoho z nich netrestají a nepokutují. Podobné nařízení král. místodržících dáno bylo 5. srpna, 4. října a 18. prosince r. 1641., pak vedle císařské resoluce ze dne 28. dubna r. 1642., obnoveno 11. července a 10. října r. 1642., potom 18. dubna, 27. července a 13. srpna r. 1644., pak 13. srpna r. 1646., ačkoliv od pokutování a pronásledování emigrantů na opětnou intercessí kurfirsta saského vedle císařského poručení ze dne 18. července r. 1644. a 28. srpna r. 1645. mělo býti upuštěno. (Arch. místodrž. R. 109/1. & 109/10 a C. 215, E. 4. — Arch. m. Pr.: Kn. dekr. 745, str. 280. & 746., str. 17. a 32.)

Zvláště pak od král. místodržících hejtmanu *kraje Plzeňského* 31. ledna r. 1642. nařízeno bylo, aby dodáni byli i s přechovávači svými do Prahy osoby dílem emigrantské, dílem až posavad nekatolické, v kraji Plzeňském se zdržující, totiž: Bohusoud *Koc z Dobrušky*, jenž se bez povolení do země navrátil; Krištof *Koc z Dobrušky*, konfiskací statku Oubrska zbavený, s manželkou a dítkami svými; Markvart Václav *Šofman z Hemrlesu*, jenž s manželkou a dcerami svými u bratra svého Viléma Protivny na statku jeho Březím se zdržoval; Václav *Přichovský z Přichovic*, jenž za časté bez dovolení do Čech přijížděl a u tchána svého Karla Černína se zdržoval; Jiří *Horčický (Horčic) z Pro-*

stého a Daniel *Kousek ze Sobětiček*, emigranti v Klatovech obývající; paní *Přichovská*, Faustusova, roz. Homutka z Harasova a její zeť Oldřich *Sedlecký z Újezdce* s manželkou svou Kri-seldou Přichovskou; paní Magdalena, roz. *Klenovská* z Kleno-vého a jiné, jichž by se mimo tyto lze bylo doptati. (Arch. místodrž. C. 215, E. 4.)

Ale všechna tato nařízení neměla skoro žádného účinku; nemohlať se za doby vpádů švédských do Čech (r. 1639.—1648.) vůbec prováděti, takže neustále zdržovalo se v zemi, zvláště v krajích na pomezí saském a slezském ležících, mnoho vystěhovalcův a nekatolických osob stavu vyššího. Zvláště pak dle zprávy král. místodržících, 26. července r. 1644. císaři po-dané, bylo v kraji *Královéhradeckém* na ten čas ještě 57 ne-katolických šlechticů, kteří tam i za let následujících přes všechno jich ze země vypovídání na statech svých neb u pří-buzných zůstávali, totiž: Jan mladší a Mikuláš Zdislav, bratři *Dobřenští z Dobřenic*; Jan Bořek mladší *Dohalský z Dohalic*, s manželkou svou Dorotou, roz. ze Solopisk. dříve provdanou Linhartovou z Neuenberku; Jan Fridrich Bořek nejstarší *Dohalský z Dohalic*, emigrant bez povolení se navrátilší, na statku Veselí Vysokém, bratřím jeho náležejícím; Stanislav Bořek *Dohalský z Dohalic*, emigrant, na statku Sobčickém; Václav *Ménický z Červené Vsi* s manželkou při městě Bydžově na dvoře šosovním ve vsi Měníku; Albrecht *Rychnovský sv. p. z Rychnova* s manželkou, dvěma syny a decerami na Kocleřově; Jan Arnošt Ferdinand *Schaffgotsch sv. p. z Kynastu*, jenž r. 1646. za manželku pojal vdovu po Petrovi Strakovi z Ne-dabylic pozůstalou, Kateřinu roz. z Dobřenic, v Novém Městě nad Metují a na statku Obědovicích; Václav Jeník ze *Sloupna*; Jan Václav *Šmohař (Šmuhař) z Rochova* a Václav *Cikán z Čermné* s manželkami svými na Čermné; Rudolf *Straka z Nedabylic* a Václav *Straka* s manželkou svou na panství Náchodském; Jiří *Vojický z Nové Vsi* s manželkou svou na Vojicích; Adam *Zylvar (Silvar) ze Silberšteina* se syny svými též nekatolickými Rudolfem Ferdinandem a Vilémem Adamem, (Albrechtem), jimž matka jejich Rozina, roz. Miřkovská z Tropčie, statek Rohoznici zanechala; paní *Berková z Dubé a Lipého* roz. Zárubová, vdova po vystěhovalci Bertholdovi Bohubudovi

Berkovi, navrátilší se r. 1643. do Čech se synem Čeňkem Hovorou, v Brandýse n. O.; paní *Březská z Ploskovic*, roz. Rašínová, vdova v Hradci Králové; paní Eleonora *Dobřenská z Dobřenic*, vdova po Janu Petrovi Dobřenském, roz. z Náchoda, emigrantka, s dcerou a syny svými na Teplicích hořejších; paní Ludmila *Dohalská z Dohalic*, roz. Vojická; šlechtična *Hrzaňová z Harasova* v Hradci Králové; paní *Kapounová ze Svojkova*, roz. Rašínová, vdova, a šlechtična *Mařenka Rašínová*, u svého bratra Rašína z Ryzmburku, hejtnana panství na Opočně; paní Beata *Křinecká z Ronova*, vdova po Janu Albrechtovi st. z Ronova, emigrantka, navrátila se s dětmi svými r. 1642. z Lužice na statek svůj Katzenstein; paní Alina *Suda Lukavská z Řenec*, roz. Straková; paní Madlena *Mičanová z Klinšteina*, roz. Bohdanecká z Hodkova, vdova po Hynkovi Albrechtovi Mičanovi, na statech svých Miletíně a Forstu; vdova *Mladotová ze Solopisk*, roz. Plotová z Konařin; vdova po Jetřichovi *Myškově ze Žlunic*, Alžběta roz. Bohdanecká z Hodkova, na statku Jeřicích, dětem jejím náležejícím; paní *Rašínová*, roz. Hamzovna ze Zábědovic; paní *Schaffgotschová z Kynastu* na Janovicích. Paní Krystina Barbora *Solhauzová ze Solhauzu* u svého bratra Otta Tychona de Brahe v Těchlovicích; vdova *Straková z Nedabylic* se synem a dcerou na Střezeticích; paní Kateřina *Talacková z Ještětic*, roz. z Vlkanova, na Úřeňovicích; vdova po Fridrichovi *Vlkanova*, roz. Talacková z Ještětic, na Kvasinách; vdova Kateřina *Wratislava z Mitrovic*, roz. Rašínová z Ryzmburku, na Humburcích.

Taktéž zdržovaly se v *kraji Litoměřickém* některé osoby nekatolické stavu vyššího, jmenovitě: Melichar *z Lutic*, stařec sedmdesátiletý, s manželkou a dcerami na statku svém Šerajově (Schirgiswald); Anna Kateřina *Hartstalová*, roz. z Gerštorfu, též na statku Šerajově, jehož polovice jí náležela; Magdalena *Mladotová ze Solopisk*, roz. z Labouně, vdova po Václavovi Mladotovi, již cís. resolucí ze dne 6. srpna r. 1644. lhůta k vystěhování se na tři měsíce byla prodloužena, žila na statku svém Radujeni (Radouni) s katolickými dcerami svými; Jan *Belvic z Nostvic*, bývalý rytmistr švédský, u katolické manželky své, roz. Vlkové z Kvítkova, na jejím mlýně v Radujeni; Jan *Feníkovský z Feníkova*, bývalý rytmistr ve vojsku švédském.

V *kraji Žateckém* byly jenom některé nekatolické manželky katolických obyvatelů, jako Polyxena roz. ze Štampachu, manželka Arnulfa Šena z Šanova (Schönau) na Lhenicích, s dvěma dcerami, z nichž Estera před komisí reformační do Mísně utekla a tam za jednoho Štampacha se provdala; manželka Otty Boryně ze Lhoty na Březně Malém; manželka Jana Jindřicha Schwaba z Chvatliny na Lisnicích; Eva Polyxena, manželka Baltasara Sekerky z Sedčic na Budově. Mimo tyto též vdova po Jetřichovi Sekerkovi z Sedčic, Maria roz. ze Štampachu, se syny svými Jaroslavem a Václavem na svobodném dvorečku svém v Měcholupech, a šlechtice Benigna Údrcká z Údrče v Libočanech.

V *kraji Chebském* zůstávaly na statech svých nekatolické vrchnosti, Jan Vilém z Zedwicz na Liebenšteinu a vdova po Sigmundovi Abrahamovi z Trautenbergu se syny svými, Joachymem Arnoštem, Jindřichem Vilémem a Abelem Jindřichem, na Wildšteině. V *kraji Loketském* zdržovala se Anežka Maria Khanová sv. paní z Belasy na statku svém Dalvicích.

Všem osobám svrchu vytčeným mimo nekatolické manželky katolických obyvatelův a nezletilé sirotky vedle cís. poručení, 6. srpna r. 1644. král. místodržícím daného, přísně nařízeno bylo každé zvláštním listem od hejtmanů krajských, aby ve dvou měsících buď k náboženství katolickému přistoupily nebo dle předešlých patentů z království Českého na vždy se vystěhovaly. Ale i toto nařízení, 6. května r. 1647. obnovené, zůstalo beze všeho účinku rovněž i rozkaz 20. července r. 1648. mnohým vrchnostem kraje Hradeckého, zvláště hraběti z Fürstenberku na Rychmburce daný, aby nekatolické šlechtice na statech jejich se zdržující hned vyhostily, i nekatolické úředníky pod pokutou v cís. patentech vyměřenou ze služby své propustily. Teprve r. 1650., když po uzavření míru westfalského reformace katolická v Čechách s největší přísností opět prováděti se počala, musil i zbytek nekatolických šlechticův odejítí ze země, o čemž nížeji zpráva bližší jest podána.

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)